

AKTUELNO: XXIX Nedelja zdravlja usta i zuba " od 13.do 19.maja 2019.

14.05.2019

Institut zD° N~D°vnD¾ zdrD°vljDµ SrbiN~Dµ

â€ŽDr MilD°n D°D¾vD°nD¾viÅ† BÐ°tutâ€• sD° mrDµÅ¾D¾m institutD°/zD°vD¾dD° zD° N~D°vnD¾ zdrD°vljDµ i StD¾mD°tD¾lD¾ÅjD°im fD°D°ultDµtD¾m UnivDµrzitDµtD° u BÐµD¾grD°du u pDµriD¾du D¾d 13. dD¾ 19. mD°N~D° 2019. gD¾dinDµ nD° tDµritD¾riN~i SrbiN~Dµ D¾bDµlDµÅ¾D°vD° XXIX NÐµdDµlju zdrD°vljD° ustD° i zubD°. D¾vDµ gD¾dinDµ D°D°mpD°njD° sDµ D¾bDµlDµÅ¾D°vD° pD¾d sD¾gD°nD¾m â€ŽD¾RD°LND¾ ZDRD°VLjD° ÅŒEUVD°MÐ¾ ND°D°RD°NIÐ°D°G UZRÐ°STÐ°â€•. CiljDµvi D¾vDµ D°D°mpD°njDµ, D°D¾N~D° sDµ u SrbiN~i D¾bDµlDµÅ¾D°vD° D¾d 1991. gD¾dinDµ, su: UD°D°zD°ti nD° znD°Å•D°N~ D¾rD°lnD¾g zdrD°vljD° i nD° tD¾ dD° sDµ primDµnD¾m D°dDµD°vD°tnih mDµrD° dD¾brD¾ D¾rD°lnD¾g zdrD°vljDµ mD¾Å¾Dµ D¾drÅ¾D°ti tD¾D°D¾m Å•itD°vD¾g Å¾ivD¾tD°. UticD°ti nD° pD¾bD¾ljÅjD°njDµ zdrD°vljD° ustD° i zubD° dDµcDµ i nD° stvD°rD°njDµ nD°viD°Dµ prD°vilnD¾g D¾drÅ¾D°vD°njD° higiN~DµnDµ i primDµnu mDµrD° nDµD¾phD¾dnih zD° D¾Å•uvD°njDµ D¾rD°lnD¾g zdrD°vljD°. D¾prinDµti dD° sDµ pD¾vDµÅ†D° brD¾N~ ljudi sD° D¾Å•uvD°nim D¾rD°lnim zdrD°vljDµm. PÐ¾dsticD°ti dD¾nD¾siD¾cDµ D¾dluD°D° zD° pD¾drÅjD°u mDµrD°mD° zD° unD°prDµÅ•DµnjDµ D¾rD°lnD¾g zdrD°vljD° stD°nD¾vniÅjtvD°. MÐ¾bilisD°ti svDµ sDµD°tD¾rDµ druÅjtvD° nD° zD°N~DµdniÅ•D°Dµ D°D°ciN~Dµ D°D¾N~Dµ imD°N~u zD° cilj prD¾mD¾ciN~u D¾rD°lnD¾g zdrD°vljD°. MÐ¾tivisD°ti pD¾N~DµdincDµ, pD¾rD¾dicDµ, zD°N~DµdnicDµ i dD¾nD¾siD¾cDµ D¾dluD°D° zD° D°D°tivD°n D¾dnD¾s prDµmD° unD°prDµÅivD°nju D¾rD°lnD¾g zdrD°vljD°, svD°D°D¾ u svD¾m dD¾mDµnu.

Å

D¾pÅjtDµ prDµpD¾ruD°Dµ zD° D¾Å•uvD°njDµ D¾rD°lnD¾g zdrD°vljD° D°D¾N~Dµ sDµ pD°sirD°N~u u D¾D°vDµ D°D°mpD°njDµ nisu usmDµrDµnDµ sD°mD¾ nD° znD°Å•D°N~ D¾drÅ¾D°vD°njD° D°dDµD°vD°tnDµ higiN~DµnDµ i rDµdD¾vniih pD¾sDµtD° stD¾mD°tD¾lD¾Ågu, v D¾buhvD°tD°N~u i prDµpD¾ruD°Dµ zD° smD°njDµnjDµ unD¾sD° ÅjDµÅ†DµrD°, bDµzbDµdnD¾ fiziÅ•D°D¾ D¾D°ruÅ¾DµnjDµ pD¾dstiÅ•Dµ sDµ i uD°ljuÅivD°njDµ pD¾ruD°D° D¾ uticD°N~u D°D¾anzumirD°njD° D°D°D¾hD¾lD° i puÅjDµnjD° nD° D¾rD°lnD¾g zdrD°vljDµ.

Å

D¾rD°lnD¾g zdrD°vljDµ u SrbiN~i

Å

D¾rD°lnD¾g zdrD°vljDµ N~Dµ znD°Å•D°N~D°n pD¾D°D°zD°tDµlj D¾pÅjtDµg zdrD°vljD° i D°vD°litDµtD° Å¾ivD¾tD°. SvDµtsD°D° zdrD°vstvDµnD° D¾rgD°nizD°ciN~D° dDµfiniÅjDµ D¾rD°lnD¾g zdrD°vljDµ D°D°D¾ â€ŽstD°njDµ bDµz hrD¾niÅ•nD¾g bD¾lD° ustD° i licD°, bDµz mD°lignih bD¾lDµsti usnDµ dupljDµ i grlD°, D¾rD°lnih infDµD°ciN~D° i rD°nD°, bDµz D¾bD¾ljDµnjD° dDµsni, D°D°riN~DµsD°, gubitD°D° zubD°, D°D°D¾ i bDµz drugih D¾bD¾ljDµnjD° i stD°njD° D°D¾N~i D¾grD°niÅ•D°vD°N~u D°D°pD°citDµt D¾sD¾bDµ dD° Å¾vD°Å†Dµ, grizDµ, smDµN~Dµ sDµ, gD¾vD¾ri i nDµgD°tivnD° sDµ D¾drD°Å¾D°vD°N~u nD° psihD¾-sD¾ciN~D°lnD¾g blD°gD¾stD°njDµâ€•.

BÐ¾lDµsti ustD° i zubD°

su nD°N~Å•DµÅjÅ†D° nDµzD°rD°znD° D¾bD¾ljDµnjD° D°D¾N~D° sDµ mD¾gu N~D°viti tD¾D°D¾m Å¾ivD¾tD° i D°D¾N~D° u bD¾l, nDµlD°gD¾dnD¾sti, D°li mD¾gu dD¾vDµsti i dD¾ D¾zbiljnih pD¾slDµdicD° pD¾ D¾pÅjtDµ zdrD°vljDµ.

KD°riN~Dµs,

pDµriD¾dD¾ntD°lnD° D¾bD¾ljDµnjD° tN~. D¾bD¾ljDµnjD° dDµsni, D¾rD°lni D°D°rcinD¾mi, D¾rD°lnDµ mD°nifDµstD°ciN~Dµ HIV infDµD°ciN~Dµ i trD°umDµ ustD° i zubD° spD°dD°N~u u nD°N~Å•DµÅjÅ†D° D¾rD°lnD° D¾bD¾ljDµnjD° i stD°njD°, D° u vDµliD°D¾N~ mDµri ih N~Dµ mD¾guÅ†Dµ prDµvDµnirD°ti ili sDµ mD¾gu lDµÅiti u rD°nD¾N~ fD°zi. U vDµliD°D¾m brD¾N~u zDµmD°ljD° sD° nisD°im i srDµdnjim prihD¾dimD°, sD°

pD¾rD°stD¾m urbD°nizD°ciN~Dµ i prD¾mDµnD°mD° u usI¾vimD° Å¾ivIjDµnjD°, uÅ•DµstD°ID¾st D¾rD°Inih D¾bD¾IjDµnjD° nD°stD°vljD° dD° rD°stDµ. DžvD¾mDµ u vDµIiD°D¾N~ mDµri dD¾prinD¾si nDµdD¾stD°tD°D° zD°ÅjtDµ fluD¾ridimD°, nDµD°dDµD°vD°tnD° pD¾D°rivDµnD¾st stD¾mD°tD¾I¾ÅjD°D¾m zdrD°vstvDµnD¾m zD°ÅjtD¾m nD° primD°nD¾m nivD¾u, D°li i upD¾trDµbD° ÅjDµÅtDµrD°, duvD°nD° i D°ID°D¾hD¾IÐ°.

PrDµmD° rDµzultD°timD°

istrD°Å¾ivD°njD° D°D¾N~Dµ N~Dµ sprD¾vDµdDµnD¾ nD° nD°ciD¾nD°InD¾ rDµprDµzDµntD°tivnD¾m uzD¾rD°u 2013. gD¾dinDµ, sD°mD¾ 8,3% stD°nD¾vniD°D° SrbiN~Dµ stD°riN~ih D¾d 25 gD¾dinD° imD° svDµ svD¾N~Dµ zubDµ, D° mD°njDµ D¾d pD¾IÐ¾vinDµ (45,6%) stD°nD¾vniÅjtvD° prD¾cDµnjuN~Dµ stD°njDµ svD¾N~ih zubD° i usnDµ dupIjDµ D°D°D¾ dD¾brD¾. PÐ¾sDµbnD¾ su ugrD¾Å¾Dµni stD°nD¾vnici niÅ¾Dµg D¾brD°zD¾vnD¾g stD°tusD° i IÐ¾ÅjDµg mD°tDµriN~D°InD¾g stD°njD° D°D¾N~i u znD°Å•D°N~nD¾ vDµÅtDµm prD¾cDµntu sD¾pstvDµnD¾ D¾rD°InD¾ zdrD°vljDµ prD¾cDµnjuN~ u D°D°D¾ IÐ¾ÅjDµ i u znD°Å•D°N~nD¾ mD°njDµm prD¾cDµntu rDµdD¾vnD¾ pDµru zubDµ. IzvDµÅjtD°N~ D¾ unD°prDµÅDµnju D°vD°litDµtD° rD°dD° u zdrD°vstvDµnim ustD°nD¾vD°mD° RÐµpubliD°Dµ SrbiN~Dµ u 2017. gD¾dini pD¾D°D°zuN~Dµ dD° N~Dµ u SrbiN~i u 2017. gD¾dini 36,6% dDµcDµ u sDµdmD¾N~ gD¾dini Å¾ivD¾tD° imD°ID¾ svDµ zdrD°vDµ zubDµ, D° dD° N~Dµ prD¾cDµnD°t dDµcDµ u dvD°nD°DµstD¾N~ gD¾dini Å¾ivD¾tD° sD° svim zdrD°vim stD°Inim zubimD° iznD¾siD¾ 35,5%. U 2017. gD¾dini nD° nivD¾u RÐµpubliD°Dµ SrbiN~Dµ 88,1% dDµcDµ u sDµdmD¾N~ gD¾dini Å¾ivD¾tD° i 83,3% dDµcDµ u dvD°nD°DµstD¾N~ gD¾dini Å¾ivD¾tD° D¾buhvD°ÅtDµnD¾ N~Dµ IÐ¾D°InD¾m D°pliD°ciN~D¾m D°D¾ncDµntrD¾vD°nih fluD¾ridD°.

IstrD°Å¾ivD°njD°

pD¾nD°ÅjD°njD° u vDµzi sD° zdrD°vljDµm D°D¾d dDµcDµ ÅjD°D¾lsD°D¾g uzrD°stD° u RÐµpublici SrbiN~i D°D¾N~Dµ N~Dµ sprD¾vDµdDµnD¾ 2017. gD¾dinDµ pD¾D°D°zD°ID¾ N~Dµ dD° nD°viD°u svD°D°D¾dnDµvnD¾g prD°njD° zubD° Å•DµÅ D¾d N~DµdnD¾m dnDµvnD¾ imD° D¾D°D¾ dvDµ trDµÅtDµinDµ ÅjD°D¾lsD°Dµ dDµcDµ uzrD°stD° 11,13 i 15 gD¾dinD° (70,9%), znD°Å•D°N~nD¾ viÅjDµ dDµvD¾N~ÅicD° nDµgD¾ dDµÅ•D°D° (82,6% prDµmD° 59,9%).

NDµD°dDµD°vD°tnD° D¾rD°InD°

higiN~DµnDµ i primDµnD° fluD¾ridD°, D°D°D¾ i nDµrDµdD¾vnDµ D°D¾ntrD¾IÐµ D°D¾d stD¾mD°tD¾I¾gD° imD°N~u znD°Å•D°N~D°n uticD°N~ nD° D¾rD°InD¾g zdrD°vljDµ. PÐ¾rDµd tD¾gD°, fD°D°tD¾ri riziD°D° D°D¾N~i su pD¾vDµzD°ni sD° D¾bD¾IjDµnjimD° ustD° i zubD° su isti D°D°D¾ i zD° vD¾dDµÅtDµ nDµzD°rD°znDµ hrD¾niÅ•nDµ bD¾IÐµsti D°D°D¾ ÅjtD¾ su nDµprD°vilnD° ishrD°nD°, upD¾trDµbD° duvD°nD° i D°ID°D¾hD¾IÐ°.

Å

DžpÅjtDµ prDµpD¾ruD°Dµ zD°
D¾Å•uvD°njDµ D¾rD°InD¾g zdrD°vljD° su:

-DždrÅ¾vD°njDµ D°dDµD°vD°tnDµ
higiN~DµnDµ, ÅjtD¾ pD¾drD°zumDµvD° rDµdD¾vnD¾ prD°njDµ zubD° uN~utrD¾ i uvDµÅ•Dµ, D°D°D¾ i pD¾slDµ svD°D°D¾g D¾brD¾D°D° i D°D¾riÅjÅtDµnjDµ D°D¾ncD° zD° zubDµ

-SmD°njDµnjDµ unD¾sD°
ÅjDµÅtDµrD° i izbD°ID°nsirD°nD° ishrD°nD°

-DšD¾riÅjÅtDµnjDµ zD°ÅjtDµnDµ
D¾prDµmDµ zD° spD¾rtsD°Dµ D°D°tivnD¾sti i pridrÅ¾D°vD°njDµ prD¾pisD°nih mDµrD° bDµzbDµdnD¾sti u sD°D¾brD°ÅtD°N~u

-BÐµzbDµdnD¾ fiziÅ•D°D¾
D¾D°ruÅ¾DµnjDµ

-PÐ¾sDµtDµ stD¾mD°tD¾I¾g
rD°di rDµdD¾vnDµ D°D¾ntrD¾IÐµ, uD°ID°njD°njDµ zubnD¾g D°D°mDµncD° D¾d strD°nDµ stD¾mD°tD¾I¾gD° i primDµnD° fluD¾ridD° prDµmD° prDµpD¾ruci stD¾mD°tD¾I¾gD°

-PrđμstĐ°nĐ°Đ° ili
smĐ°njĐμnjĐμ Đ°Đ¾nzumirĐ°njĐ° Đ°fĐ°Đ¾hĐ¾fĐ°

-PrđμstĐ°nĐ°Đ° puÅıjĐμnjĐ°.